

سازمان عفو بین‌الملل – بیانیه مطبوعاتی

۲۱ آبان ۱۴۰۰ - ۱۱ نوامبر ۲۰۲۱

«دادگاه مردمی آبان» زنگی برای بیدار کردن اعضای سازمان ملل متحد

سازمان عفو بین‌الملل اعلام کرد که دادگاه مردمی بین‌المللی که از دیروز در لندن بررسی شواهد مرتبط با کشتار و مجروح کردن هزاران معترض و رهگذر توسط مقامات جمهوری اسلامی ایران در جریان اعتراضات سراسری آبان ۱۳۹۸ را آغاز کرده است، یک ابتکار عمل قدرتمند علیه عدم پاسخگویی و مصونیت مرتکبان نقض حقوق بشر از پیگرد و مجازات است و باید زنگ بیداری برای همه کشورهای عضو سازمان ملل باشد.

در طی چهار روز استماع، قضات ناظر بر «دادگاه بین‌المللی مردمی آبان» برای رسیدگی به جنایات حکومت ایران در جریان اعتراضات آبان ۱۳۹۸ شهادت چند ده نفر از شاهدان عینی، شامل معترضان، بستگان کشته‌شدگان، شکنجه‌شدگان، کارکنان نهادهای درمانی و مسئولان امنیتی سابق را خواهند شنید. هم‌چنین چند «شاهد متخصص» (expert witness) در مقابل این دادگاه مردمی که توسط وکلا و قضات صاحب‌نام هدایت می‌شود حاضر شده و یافته‌های تحقیقاتی‌شان را ارائه خواهند داد. یکی از این کارشناسان رها بحرینی، پژوهشگر امور ایران در عفو بین‌الملل است که قرار است امروز از ساعت ۱۰ صبح به وقت محلی (GMT) مستندات سازمان عفو بین‌الملل درباره کشتار و شکنجه معترضان و رهگذران توسط نیروهای امنیتی در جریان اعتراضات آبان ۱۳۹۸ را ارائه دهد.

هبا مرایف، مدیر دفتر خاورمیانه و شمال آفریقای عفو بین‌الملل گفت: «با وجود درخواست‌های مکرر عفو بین‌الملل و سایر نهادهای حقوق بشری، کشورهای عضو سازمان ملل متحد هنوز اقدامی برای انجام تحقیقات بین‌المللی مستقل درباره‌ی جنایات بین‌المللی و نقض فاحش حقوق بشر توسط مقامات ایران که در جریان اعتراضات آبان ۱۳۹۸ و پس از آن رخ داده، از جمله قتل معترضان و رهگذران، بازداشت‌های غیرقانونی و بی‌ضابطه گسترده، ناپدیدسازی قهری و شکنجه انجام نداده‌اند.»

او افزود: «زمان آن رسیده که به مصونیت نظام‌یافته مسئولان و مسببان این سرکوب حکومتی پایان داده شود. جلسات استماع دادگاه مردمی آبان نقطه عطفی برای اطمینان حاصل کردن از این است که جنایات صورت گرفته به فراموشی سپرده نخواهند شد. از همه مهم‌تر، با برگزاری این دادگاه، از دولت‌های عضو سازمان ملل متحد هر چه بیشتر انتظار می‌رود تا هم در نشست جاری مجمع عمومی سازمان ملل متحد و هم در نشست بعدی شورای حقوق بشر سازمان ملل با انجام اقدامات معنادار مسیر پاسخگویی و برقراری عدالت را هموار کنند.»

سازمان عفو بین‌الملل از همه‌ی اعضای سازمان ملل می‌خواهد که شهادت شاهدان این دادگاه را به دقت دنبال کرده و از طریق شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، یک سازوکار تحقیقاتی مستقل برای جمع‌آوری، نگهداری و تجزیه و تحلیل شواهد و اسناد مرتبط با جدی‌ترین جنایات بین‌المللی صورت گرفته در ایران تاسیس کنند و بدین ترتیب زمینه برگزاری

محاكمه‌های کیفی عادلانه را فراهم سازند.

به یادسپاری کشته‌شدگان اعتراضات آبان ۹۸

در اردیبهشت ۱۳۹۹، سازمان عفو بین‌الملل جزئیات مربوط به کشتار ۳۰۴ مرد، زن و کودک توسط نیروهای امنیتی ایران در جریان اعتراضات مردمی آبان ۱۳۹۸ که بعد از بالا رفتن ناگهانی قیمت بنزین جرقه خورد را منتشر کرد. از آن زمان، این سازمان توانسته نام و مشخصات ۲۴ نفر دیگر را هم ثبت کند و با این وجود شمار کشته‌شدگان شناسایی و ثبت شده به ۳۲۳* نفر می‌رسد.

در عین حال سازمان عفو بین‌الملل معتقد است شمار واقعی کشته‌شدگان بالاتر است، چون بسیاری از ایرانیان می‌ترسند که در صورت اطلاع‌رسانی علنی درباره‌ی کشته‌شدگان با اقدامات تلافی‌جویانه از سوی مقامات روبه‌رو شوند.

امروز، عفو بین‌الملل [فهرستی به‌روزشده](#) از اسامی و مشخصات کشته‌شدگان تاکنون شناسایی شده را منتشر کرده است. این سازمان از تعداد زیادی اسامی دیگر که در فضای مجازی گزارش شده‌اند آگاه است، اما در حال حاضر اطلاعات معتبر کافی برای افزودن این نام‌ها به فهرست کشته‌شدگان شناسایی شده را ندارد. عفو بین‌الملل فهرستی به زبان فارسی از این اسامی گزارش شده را در حساب‌های [تلگرام](#)، [اینستاگرام](#) و [توییتر](#) خود منتشر کرده است و از هر کسی که اطلاعات بیشتری در مورد آنها یا سایر کشته‌شدگان تاکنون گمنام مانده دارد دعوت می‌کند با این سازمان تماس بگیرد.

هبا مرایف گفت: «با شناسایی و ثبت نام و مشخصات کشته‌شدگان، ما نه تنها سعی داریم عمق و گستردگی دهشتناک کشتار آبان ۱۳۹۸ را آشکار کنیم، بلکه می‌خواهیم یاد و خاطره‌ی تک‌تک انسان‌هایی که جانشان را در جریان اعتراضات از دست دادند زنده نگاه داریم و پاس بداریم.»

«ما امیدواریم که وزن و اهمیت شواهد ارائه شده در دادگاه مردمی آبان، دولت‌های جهان را وادار کند تا دریابند وقتی [مجرم‌های ملی](#) برای حصول به عدالت به طور کامل بسته‌اند، این وظیفه آنهاست که وارد عمل شده و از طریق نهادهای بین‌المللی مانند شورای حقوق بشر سازمان ملل زمینه انجام تحقیقات بی‌طرفانه و مستقل بین‌المللی جهت تضمین حقیقت، عدالت و جبران این جنایات شنیع را فراهم کنند.»

پیش‌زمینه

جلسات استماع دادگاه مردمی آبان، از ۱۹ تا ۲۳ آبان ۱۴۰۰ در چرچ هاوس در وست مینستر لندن برگزار می‌شود و شرکت در آن برای عموم آزاد است. هم‌چنین می‌توان جلسات این دادگاه را به صورت [آنلاین](#) تماشا کرد. این دادگاه قرار است رأی نهایی خود را در اوایل سال ۲۰۲۲ میلادی اعلام کند.

اعتراضات در ایران در ۲۴ آبان ۱۳۹۸ به دنبال اعلام ناگهانی دولت در مورد افزایش قیمت بنزین آغاز شد. کانون اعتراضات به سرعت از نگرانی در مورد قیمت سوخت به نارضایتی و خشم گسترده علیه نظام سیاسی حاکم بر ایران، از جمله درخواست

برای اصلاح قانون اساسی و پایان دادن به نظام جمهوری اسلامی گسترش یافت.

در جریان این اعتراضات و پس از آن، بین ۲۴ تا ۲۸ آبان ۱۳۹۸، مقامات ایرانی علاوه بر کشتن صدها معترض و رهگذر، از جمله [کودکان](#)، هزاران معترض و رهگذر را بر خلاف ضوابط بین‌المللی بازداشت کردند و صدها نفر را مورد [ناپدیدسازی قهری](#)، شکنجه یا سایر رفتارهای بیرحمانه و غیرانسانی و محاکمه‌های به شدت غیرعادلانه قرار دادند.

مقامات، سرکوب مرگبار خود را همزمان با [قطعی تقریباً کامل و سراسری اینترنت](#) در ایران پیش بردند. این قطع عامدانه اینترنت کشور بین ۲۵ آبان تا ۶ آذر ۱۳۹۸ صورت گرفت و بدین ترتیب ابعاد واقعی جنایات و موارد نقض حقوق بشر رخ داده در جریان اعتراضات از دید جهان پنهان ماند.

مقامات جمهوری اسلامی ایران همچنان به سرپوش گذاشتن بر تعداد واقعی کشته‌شدگان اعتراضات آبان ۱۳۹۸ ادامه می‌دهند. آنها در ماه ژوئن ۲۰۲۰ تعداد کشته‌شدگان را ۲۳۰ نفر اعلام کردند، اما مهاجمان ناشناس را مسئول بیشتر قتل‌ها دانسته و از نیروهای امنیتی و اطلاعاتی به دلیل نقش‌شان در پایان دادن به ناآرامی‌ها ستایش کرده‌اند.

عفو بین‌الملل استفاده نیروهای امنیتی از قوای قهریه مرگبار علیه اکثریت قریب به اتفاق کشته‌شدگان را [غیرقانونی دانسته](#) است.

*تعداد کل کشته‌شدگان ثبت شده در حال حاضر به ۳۲۳ رسیده است، زیرا پنج مرگ ثبت شده در فهرست منتشر شده در اردیبهشت ۱۳۹۹ حذف شده‌اند. این پنج مورد مربوط به کشته‌شدگان در شهرستان‌های شهریار، ملارد و کرمانشاه می‌شد که مرگشان تأیید شده اما هویت جانباختگان روشن نشده بود. برای جلوگیری از شمارش مضاعف، این موارد با پنج نفر از ۲۴ کشته‌شده تازه شناسایی‌شده جایگزین شده‌اند.